НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
1111 София, ул. Голаш 23, +359 2 943 4467/8, +359 887 47 60 17
NATIONAL ASSOCIATION OF MUNICIPALITIES IN THE REPUBLIC OF BULGARIA
1111 Sofia, Golash str. 23, +359 2 943 4467/8; +359 887 47 60 17
e-mail:namrb@namrb.org, https://www.namrb.org

Recoverable Signature

X изх.№ И-324 / 26.02.2026.
Деловодство НСОРБ

Signed by: ADELINA ASENOVA KOKENOVA

ДО
Г-Н АНДРЕЙ ЯНКУЛОВ
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

Относно: *Становище по проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението, публикуван на Портала за обществени консултации*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЯНКУЛОВ,

По повод цитирания законопроект, предоставяме на Вашето внимание следното становище:

I. Принципни бележки

Отбелязваме, че в законопроекта са отразени предложения, включени в становището на НСОРБ, предоставено в рамките на предходните обществени консултации по Консултационния документ относно проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението. Въпреки положителните елементи, в законопроекта не са отразени съществени препоръки на НСОРБ.

II. Конкретни предложения

1. **По чл. 3**

Текстът на чл. 3, ал. 1, т. 4 „други актове, предвидени в закон“ да се замени с изрично изброяване на актовете или да се заличи.

Мотиви: От предложената формулировка не става ясно дали комуникация във връзка с индивидуален административен акт на общински орган попада в обхвата на закона. Не е ясно дали комуникация във връзка с решения на общински съвет, които не са общи административни актове, попада в обхвата. Общата формулировка позволява неограничено разширяване на обхвата чрез приемане на други закони.

2. **По чл. 4**

В чл. 4, ал. 3 след думата „трудовото“ да се добави „или на гражданскоправното“.

Мотиви: Настоящият текст ограничава само лица на трудово или служебно правоотношение, но не обхваща лица, които изпълняват същите функции въз основа на граждански договори. Нещатни съветници към министри и други органи, които работят по граждански договор, имат същия достъп до информация и същото влияние върху вземането на решения като лицата на трудов договор. В общините също се случва кметове и председатели на общински съвети да

ангажират консултанти и експерти по граждански договори. Пропускът създава лесен начин за заобикаляне на забраната чрез смяна на правната форма на правоотношението.

3. **По чл. 5**

Предложеният текст става ал. 1 и се създава ал. 2, предвиждаща, че органите на държавната и местната власт поддържат списъци със свободен достъп на всички лица по ал. 1. Заличаване на лица от тези списъци е допустимо след една година от прекратяване на пълномощията, на служебното, на трудовото или на гражданскоправното им правоотношение.

Мотиви: Забраната по чл. 4, ал. 3 може да бъде ефективно контролирана само ако е публично известно кои лица са били обекти на представителство на интереси и кога е прекратено правоотношението им. Без публичен списък е невъзможно нито институционалният контрол от Сметната палата, нито гражданският контрол да установят нарушения на забраната. Запазването на списъците една година след прекратяване на пълномощията/правоотношенията съответства на срока на забраната и осигурява проследимост.

4. **По чл. 10**

Чл. 10, ал. 3 да бъде редактиран в смисъл, че когато е посочено, че становището изхожда от юридическо лице или група от лица по смисъла на чл. 4, ал. 2, то следва да бъде означено името на конкретно физическо лице за контакт.

Мотиви: Предложеният текст изисква становището да е прието от членовете на организацията по съответния ред и да е подписано от овластен представител. Това изискване е проблематично по няколко причини:

- Не всички юридически лица имат членове;
- Сдруженията имат членове, но приемането на становище по определен въпрос не е в изричната компетентност на общото събрание според чл. 25, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Процедурите за свикване на общо събрание са времеемки и препятстват навременното участие в обществени консултации, които обикновено имат срок от 30 дни;
- Изискването затруднява представянето на колективни становища, подписани от няколко организации, което е често срещана практика в България.
- Администрацията ще бъде натоварена с проверка на устройствените документи на всяка организация, за да установи дали становището е прието по съответния ред. За общинските администрации, които получават становища от граждански организации по общински наредби и планови документи, това изискване ще създаде допълнителна административна тежест.

5. **По чл. 13**

В чл. 13, ал. 3 да се създаде т.12: „Национално сдружение на общини по чл. 9, ал. 2 от ЗМСМА“.

Мотиви: НСОРБ е юридическо лице с нестопанска цел - сдружение, регистрирано в обществена полза и признато по чл. 9 ЗМСМА като Национално сдружение на общини с правомощия да участва в обсъждането на проекти на нормативни актове, засягащи местното самоуправление, да изразява становища по въпроси от компетентността на общините и да участва в работни групи за подготовка на законодателни промени. Тези правомощия са установени и в чл. 27, ал. 1 ЗНА и в чл. 73, ал. 6 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание. Тези функции са изрично възложени със закон на НСОРБ и представляват форма на институционално участие на общините в процеса на вземане на решения на национално ниво. Осъществяването на тези функции не е търговска дейност по занятие и не е лобиране в частен интерес, а е изпълнение на законово определена роля в системата на местното самоуправление. НСОРБ не защитава интереси на клиенти срещу възнаграждение, а представлява интересите и позициите на общините.

Чл. 13, ал. 3 съдържа изключения за синдикални организации по т. 5 и за работодателски организации по т. 6, когато действат в изпълнение на функциите си. Същата логика трябва да се приложи и към НСОРБ. Без това изключение би се стигнало до абсурдната ситуация НСОРБ да трябва да се регистрира като представител на интереси, за да изпълнява функциите, които законът му възлага. Освен това НСОРБ изпълнява изисквания за прозрачност и отчетност по ЗЮЛНЦ, включително задължение за публикуване на годишни доклади за дейността си и финансови отчети. Приравняването на НСОРБ с платени лобисти би създало непропорционална административна тежест и би застрашило изпълнението на законовите функции на организацията.

6. **Относно защитата на личните данни в Регистъра**

В Регистъра да не се публикуват ЕГН на физическите лица със свободен публичен достъп. ЕГН да може да се използва само за търсене в Регистъра.

Мотиви: Публикуването на ЕГН в Регистъра за прозрачност със свободен достъп не е пропорционално на целта, тъй като идентификацията на лицето може да се осъществи чрез имената и други данни за контакт по чл. 14, ал. 1. Използването на ЕГН само за търсене в Регистъра по аналогия с Търговския регистър осигурява баланс между прозрачност и защита на личните данни. Това е важно и за кметове и общински съветници, които биха могли да се регистрират като представители на интереси след напускане на длъжността. Публикуването на техните ЕГН без ограничения би било непропорционално нарушение на личните данни.

7. **Относно въвеждане на диференциран режим според размера на общините**

Да се прередактира § 6 ПЗР като се предвиди, че изискванията по чл. 8, ал. 5 и чл. 9 за общини с население до 10 000 жители влизат в сила 2 г. след обнародването на закона, а за общини с население от 10 000 до 50 000 - 1 г. след обнародването на закона.

Мотиви: Общините в България имат изключително различен размер и административен капацитет. Изискването всички общини едновременно да въведат календари на срещи и законодателен отпечатък е неизпълнимо за малките общини без допълнително време за подготовка, обучение и осигуряване на технически решения. Поетапното въвеждане ще позволи първо по-големите общини с достатъчен административен капацитет да приложат закона, да се идентифицират проблемите в практиката и да се разработят работещи решения, които после да бъдат адаптирани за малките общини. Докладът за цялостна предварителна оценка на въздействието признава необходимостта от диференциран подход, но не го предвижда в законопроекта. НСОРБ настоява това да бъде коригирано.

8. **Относно методическа подкрепа и обучение**

Да се създаде § 7 в ПЗР, предвиждащ, че министърът на правосъдието съгласувано с председателя на Сметната палата дава указания по прилагане на закона. Указанията се публикуват на интернет страницата на министерството на правосъдието и на Сметната палата. ИПА организира обучения за служители от общинските администрации в срок до шест месеца след влизането в сила на закона.

Мотиви: Законопроектът въвежда множество нови понятия и задължения, които не са познати на служителите в общинските администрации. Без методически указания и обучение съществува риск от неправилно прилагане на закона, различна практика в различните общини и потенциални нарушения поради неразбиране на изискванията. Служителите в малките общини нямат опит с подобни системи и се нуждаят от практически обучения. НСОРБ може да съдейства при организирането на обученията.

9. **Относно осигуряване на централизирано техническо решение**

Да се създаде § 8 в ПЗР, предвиждащ, че функционалността на Портала за обществени консултации се надгражда с модул за календари на срещи и законодателен отпечатък, достъпен безплатно за всички органи по чл. 5. Модулът се пуска в експлоатация не по-късно от шест месеца след влизането в сила на закона.

Мотиви: Чл. 9 изисква законодателният отпечатък да се свързва с календара и Портала за обществени консултации. Най-ефективното решение е разширяване на съществуващия Портал за обществени консултации с модул за календари, който автоматично да се интегрира с публикуваните консултации и да осигури единен стандарт за всички органи.

10. Относно целево финансиране на общините

Да се създаде § 9 в ПЗР, предвиждащ, че за финансиране разходите на общините за изпълнение на закона се предвиждат целеви средства в законопроекта за държавния бюджет. Средствата се разпределят от Министерството на финансите по методика, съгласувана с Министерството на правосъдието и НСОРБ.

Мотиви: Докладът за цялостна предварителна оценка на въздействието предвижда финансиране само за Сметната палата в размер на 1 386 800 лв. за първата година и 1 126 800 лв. за следващите години. Общините ще имат разходи за обучение на служители и за евентуално наемане на допълнителен персонал в малките общини, където един човек изпълнява множество функции. Законопроектът възлага на общините нови функции без да осигури финансови средства за тяхното изпълнение, в несъответствие с чл. 140 от Конституцията.

Като се надяваме, че предложенията ни ще бъдат взети под внимание, оставам

С уважение,

Recoverable Signature

X

Силвия Георгиева
Изпълнителен директор НСОРБ
Signed by: SILVIYA NEDELCHEVA GEORGIEVA

Силвия Георгиева

Изпълнителен директор